

# Maak van vroegsignalering een vroege oplossing

## Jongeren zoeken wel degelijk hulp als de voordeur op een kier staat

Jamal Oulel, Patricio de Boom, Willem Los - Socialdebt | 23 September 2026

Jongeren hebben niet alleen eerder een signaal nodig, maar eerder een oplossing. Een eerste betalingsachterstand mag geen begin worden van jarenlange geldstress. Socialdebt vraagt de Kamer daarom om beginnende schulden sneller aan te pakken, via het opschalen van vertrouwde ingang, passende begeleiding en afspraken die kostenoploop stoppen. Niet wachten op de crisis, maar handelen wanneer herstel nog overzichtelijk is.

### Een groot en hardnekkig maatschappelijk probleem

Op 1 januari 2025 hadden 724.110 Nederlandse huishoudens geregistreerde problematische schulden: 8,6% van alle huishoudens. Hoewel dit aandeel iets daalde, had ongeveer twee derde van deze huishoudens al minstens drie jaar achtereenvolgende problematische schulden. Deze cijfers omvatten niet alle betalingsproblemen: beginnende achterstanden en niet-geregistreerde schulden blijven deels buiten beeld.

Onderzoek van Hogeschool Utrecht en Kredietbank Nederland in opdracht van het Ministerie van SZW laat zien hoe lang schulden kunnen voortbestaan. In 250 onderzochte dossiers verstreken gemiddeld acht jaar en vijf maanden tussen de oudste vordering en de aanvraag van een schuldregeling. In ruim de helft bedroeg de oudste vordering minder dan € 2.500; bij de aanvraag bestond het totale schuldenpakket uit gemiddeld € 41.447 bij dertien schuldeisers. Dit betekent niet dat mensen al die tijd geen hulp kregen, maar onderstreept het belang van eerder ingrijpen en vroegsignalering.

### Kleine bedragen, grote gevolgen voor jongeren

Vanaf hun achttiende krijgen jongeren meer financiële verantwoordelijkheden, zoals het regelen van hun zorgverzekering, het aanvragen van toeslagen en het betalen van vaste lasten. Zij moeten vaak nog ervaring opbouwen met deze verantwoordelijkheden, terwijl wisselende inkomsten, hoge woonlasten en beperkte buffers hen financieel kwetsbaar maken. Een gebrek aan financiële kennis, geldstress en schaamte kunnen het moeilijker maken om overzicht te houden en tijdig hulp te zoeken. Daardoor kunnen ook kleine betalingsachterstanden uitgroeien tot grotere problemen.

Achteraf betalen illustreert dat betalingsproblemen niet alleen bij grote aankopen ontstaan. Vier door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) onderzochte aanbieders verwerkten in 2024 circa 53 miljoen Buy Now, Pay Later-transacties, met een totale waarde van € 5,1 miljard. Van hun gebruikers onder de 25 jaar ontving 42% een ingebrekestelling. Bij 92% van alle transacties waarvoor kosten wegens te late betaling werden gerekend, bedroeg de oorspronkelijke aankoop maximaal € 250. Een klein aankoopbedrag betekent dus niet vanzelfsprekend een klein betalingsrisico.

### Het ontbrekende midden: vroeg signaleren én oplossen

Tussen een eerste betalingsachterstand en passende hulp ligt een preventiegat. Een uitgebreide schuldregeling is niet altijd nodig, maar een herinnering, losse betalingsregeling of verwijzing biedt evenmin altijd uitkomst. De schuld kan nog overzichtelijk zijn, terwijl de jongere al vastloopt. Voor Socialdebt is vroegsignalering daarom pas geslaagd als een signaal leidt tot ondersteuning die de druk daadwerkelijk verlaagt.

## De voordeur bepaalt of hulp binnenkomt

Oomkens (2026) laat zien hoe groot de afstand tot formele hulp is. Van de onderzochte jongeren met schulden raadpleegt slechts 1 procent de schuldhulpverlening. 37 procent vertrouwt er niet op dat instanties daadwerkelijk helpen en 39 procent vreest nadelige gevolgen. 38 procent vindt bellen spannend en formele kanalen zoals de gemeente staan consequent lager dan sociale media, school en het informele netwerk. Jongeren zoeken herkenbaarheid, eerlijkheid, gelijkwaardigheid, controle en duidelijkheid over wat contact hun oplevert.

Bij beginnende schulden is een verplicht fysiek intakegesprek vaak buitenproportioneel en juist een extra drempel. Kies daarom digitaal en laagdrempelig contact als uitgangspunt: "Snel en digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet". Socialdebt bepleit bij beginnende schulden laagdrempelig digitaal contact: chatberichten of video, een snelle reactie, gewone taal en een concrete volgende stap. Fysiek contact blijft beschikbaar wanneer de jongere dat wil of de situatie het vraagt. Authenticiteit betekent daarbij niet geforceerd straattaal gebruiken, maar bereikbaar zijn, afspraken nakomen en communiceren als mens in plaats van instantie.

## Een race om de eigen vordering ondermijnt de gezamenlijke oplossing

Het IBO Problematische schulden constateert dat partijen vooral prikkels ervaren om hun eigen rol te vervullen, terwijl de samenhang in de keten tekortschiet. Individuele incasso- en beslagmaatregelen kunnen extra kosten veroorzaken en een gezamenlijke oplossing bemoeilijken. Vroege hulp vraagt daarom niet alleen om begeleiding, maar ook om coördinatie: voorkom dat de jacht op betaling van de eigen vordering het herstel van de jongere doorkruist.

Daarvoor bestaat al een aanknopingspunt: de Landelijke pauzeknop. Schuldhulpverleners kunnen via een kennisgeving een incassopauze aanvragen; de werking berust onder meer op afspraken met schuldeisers. De opgave is deze ontwikkeling breed te benutten en ook passend te maken voor erkende vroege hersteltrajecten.

## Socialdebt laat zien dat jongeren wél hulp zoeken

Socialdebt is een non-profitorganisatie voor jongeren van 18 tot en met 27 jaar met beginnende schulden tot € 2.500. We brengen hun financiële situatie digitaal in kaart en bieden de lichtste passende ondersteuning: advies, een korte interventie, begeleiding of schuldovername. Bij schuldovername betalen we vorderingen rechtstreeks aan schuldeisers, zo nodig stapsgewijs. De jongere betaalt de overgenomen bedragen via één haalbare regeling terug, zonder rente, boetes of verhogingen, met digitale ondersteuning en een persoonlijke online coach. Dit doen we voor jongeren uit heel Nederland.

Jongeren weten ons zelf te vinden. In 2026 rekent Socialdebt, met een instroom van ruim 4.000 aanmeldingen. Uit een interne analyse van overnametrajecten blijkt dat de gemiddelde beginschuld € 1.282 bedroeg en dat minder dan 10% van de deelnemende jongeren voortijdig uitviel. Dit zijn uitvoeringscijfers, geen onafhankelijke effectmeting. Ze laten wel zien dat jongeren ondersteuning zoeken en dat begeleiding bij beginnende schulden op betekenisvolle schaal mogelijk is.

Bij hogere of complexere schulden zetten we in op een warme overdracht naar gemeentelijke schuldhulpverlening. We leggen uit wat er gaat gebeuren en helpen de jongere daadwerkelijk bij de juiste ondersteuning terecht te komen. Zo gebruiken we ons bereik en opgebouwd vertrouwen als brug naar de gemeente of andere ketenpartners. Binnen die samenwerking is ook aandacht voor het voorkomen dat jongeren in de criminaliteit terechtkomen, zonder jongeren met schulden als veiligheidsrisico te benaderen. Het uitgangspunt is hun behoefte aan ondersteuning en perspectief. Maatschappelijke organisaties zijn daarmee geen parallel stelsel, maar een toegankelijke ingang tot de bestaande zorg- en schuldhulpketen.

## VIER KEUZES VOOR DE KAMER

**Van vroeg signaleren naar vroeg oplossen**

Het IBO Problematische schulden schat de maatschappelijke kosten van schulden op ten minste €8,5 miljard per jaar. Vroeg oplossen is daarom niet alleen socialer, maar ook rationeel begrotingsbeleid. Socialdebt vraagt de Kamer om vier keuzes:

**1. Maak preventieve schuldovername een structureel instrument voor jongvolwassenen.**

Maak het mogelijk beginnende schulden van jongvolwassenen snel over te nemen. Voor landelijke opschaling ligt het voor de hand voort te bouwen op het bestaande schuldenfonds van Socialdebt, dat schuldovername, digitale toegang en persoonlijke begeleiding verbindt. Zo kan bestaande uitvoeringskennis worden benut, in plaats van eerst een nieuwe voorziening op te bouwen. Verken hoe gekwalificeerde publieke en maatschappelijke partners hierbij kunnen aansluiten. Jongeren betalen naar draagkracht terug; aflossingen worden opnieuw ingezet. Een revolverend fonds is daarmee geen vervanging van structurele financiering van de ondersteuning, maar een manier om het beschikbare kapitaal herhaald te benutten.

**2. Een vertrouwde, digitale voordeur met werkbare regels voor doorverwijzing en gegevensdeling.**

Socialdebt bepleit bij beginnende schulden 'digitaal, tenzij': laagdrempelige kanalen, ruime bereikbaarheid, begrijpelijke taal en vooraf duidelijkheid over wat contact oplevert. Persoonlijke begeleiding en een fysiek alternatief blijven beschikbaar. Daarbij hoort een werkbaar wettelijk kader waarmee gemeenten, schuldhulpverleners en gekwalificeerde maatschappelijke organisaties jongeren onderling warm kunnen doorverwijzen en hun ondersteuning kunnen afstemmen.

Benut de bestaande ruimte binnen de AVG beter en pas nationale wetgeving gericht aan waar een toereikende grondslag voor noodzakelijke gegevensuitwisseling ontbreekt. Landelijke regels en uitvoeringsafspraken moeten duidelijk maken welke gegevens voor verwijzing, begeleiding en terugkoppeling mogen worden gedeeld, met wie en onder wiens verantwoordelijkheid. Het doel is dat jongeren niet telkens opnieuw hun verhaal hoeven te doen en dat bij iedere overdracht duidelijk is wie de hulp opvolgt.

**3. Laat overheid en schuldeisers als één sociale keten handelen.**

Versnel één vorderingenoverzicht en één betalingsregeling voor publieke vorderingen. Bied eerst een kosteloze herinnering en een regeling op basis van betaalcapaciteit. Pauzeer nieuwe verhogingen, incasso- en beslagmaatregelen zodra iemand aantoonbaar deelneemt aan een vroeg hersteltraject. Ontwikkel ook met private schuldeisers een collectieve pauzeknop, zodat individuele verhaalsacties een gezamenlijke oplossing niet doorkruisen.

Maak met toestemming van de jongere een compleet schuldenoverzicht veilig toegankelijk voor organisaties die aan de kwaliteitseisen voldoen. Sluit daarbij aan op bestaande infrastructuur en voorkom dubbele uitvraag. De aangekondigde betere informatie-uitwisseling tussen overheden biedt hiervoor een aanknopingspunt.

**4. Stuur op bereik dat tot herstel leidt, niet alleen op verzonden signalen.**

Meet bereik, hulpacceptatie, schuldstabilisatie, voorkomen kosten, volgehouden aflossing, warme overdracht, schulden vrije uitstroom, terugval en jongerenervaringen. Toets effecten onafhankelijk en onderscheid maatschappelijke baten van begrotingsbesparingen. Zo wordt zichtbaar welke voordeuren vertrouwen opbouwen en welke interventies daadwerkelijk perspectief bieden.

## **Voorkomen betekent handelingsperspectief bieden vóór de crisis**

Jongeren hebben niet alleen informatie over geld nodig, maar ondersteuning die hun vertrouwen verdient en ruimte biedt om te handelen. Een eerste betalingsachterstand mag geen voorspeller worden van jarenlange stress. Geef vroege schuldoplossing daarom een vertrouwde voordeur, passende begeleiding, een collectieve pauze en structurele financiering. Maak van bereik een oplossing, en van een oplossing duurzaam herstel, zodat jongeren weer kunnen vertrouwen in het systeem.

### **Bronnen:**

- CBS - Schuldenproblematiek in beeld 2025
- Oomkens (2026), Financiële gezondheid van jongeren begrijpen en versterken - Jungmann e.a. (2025), Opbouw van problematische schulden: van de eerste vordering tot de aanvraag van een schuldregeling.
- IBO Problematische schulden (2024), Naar een beter werkende schuldenketen.
- Socialdebt, Interne trajectanalyse schulden onder jongeren (2026, n=500).
- AFM, Buy Now, Pay Later Markupdate 2025.